

ታሪኽን ሰነዳዊ ዝምድናን

መስከረም 15/2018

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)

ብርጅዳዳዳ ኣብዚ እዋን'ዚ ብዛዕባ ኢሳያስ እንታይ ዓይነት ሰብ ምዃኑን ክሳብ ሕጂ እንታይ ከምዝበለን ዘገበረን ተተመላሊስና ክንጽብጽብ ብዙሕ ፍረ ዘለዎ ኩይኑ ኣይስምዓንን። ምኽንያቱ ኣኪሉ ዝተርፍ ፖለቲካዊ መንነት ኢሳያስ ስለዘዋህለልና ካብኡ ወዲእና ብታሪኽ ደረጃ እንዳኣዘመድና መንነትና እንተፈተሽናን እንተመዘንናን ይሓይሽ ብሃላይ ኢዮ። ምኽንያቱ ቃልስና ካብ ታሪኽ ተበጊሱ ታሪኽ ዝሰርሕ ጉዕዞ ኢዮ። ብድሕሪኡ ማሕለኻታት ጸላእቲ ክንበትኽን መንገዲ ናይ መጻኢ ኣነባባር ክንቅይስን ዝሓሸ ዕድል ክህልወና ኢዮ።

ታሪኽ እኩብ ድምር ናይ ኣሉታውን እውንታውን ኩለንተናዊ ሕሉፍ ተመኩሮታት ህዝቢ ወይ ኣህዛብ ኢዮ። ታሪኽ ኣዚዩ ኣገዳሲ ስለ ዝኹን ስንቂ ናይቶም እንደገና ጽፏፍ ታሪኽ ክሰርሑ ቅሩባት ዝኹኑ እዋናውያን ኢዮ። ስንቂ ዝኹነሉ ምኽንያት ክኣ ካብቲ ኣሉታ ተማሂርካ ካብቲ እውንታ ክኣ ሃብቲምካ ናብ ስልጣኔ ክትድይብ ኣስካላ ማለት መደያይቦ ስለ ዝኹነካ ኢዮ።

ታሪኽና ምብዛሕትኡ ካብ ባዕልና ዝጸሓፍናዮ ግዳማውያን ገዛእቲ ከም ድላዮም ጌሮም ዘቕረብዎ ይበዝሑ። ምኽንያቱ ድማ ሰላማዊትን ዲሞክራሲያዊትን ሃገር መስሪትና ነጻ ኩንና ኣብ ትሕቲ ግዝኣተ-ሕገ ብሕድሕዳዊ ምልዛብ ንጽሑፍን (written) ኣፈ-ታሪኽን (legendary) ብኣፍልጦ ማለት ብሊቃውንቲ ብዝምድናዊ ኣመዛዝና ንኹላትና ብዘዕግብ ከነቕርቦ ዕድል ክንረክብ ብዘይምኽኣልና ኢዮ።

ኣብ ኤርትራ ሃገርና ዘሎ መዛግብቲ ኣዚዩ ውሑድ ኩይኑ፡ ኣፈ ታሪኻውያን ኣበታት'ውን ኣብ'ዚ እዋን'ዚ ዳርጋ ኣዚዮም ውሕዳት ኩይኖም ኣነባባርና'ውን ፋሕ-ፋሕ ኢሉ ስለዘሎ ሃሰስ ኢልካ ክትረኽቦም ቀሊል ኣይኮነን። እንተተረኺቦም'ውን በዚ ዘሎ ምላኺ ስርዓት ኣፎም ስለ ዝተሎጉመ ድርካቦም ከረክቡና ዕድል ኣይተረኽቡን። ካብዚ ዘሎ ደምሳሲ ስርዓት ክኣ ይትረፍዶ ንታሪኽ ዝኸውን መዛግብትን ሰባትን'ሲ እታ ሃገር ከም ዘላታ'ውን ከምዘይነበረትን ከምዘይትቕጽልን ክገብራ ይጓዩ ኣሎ።

ሓንቲ ሃገር ታሪኽ ማለት ዘሕለፈቶ ቊርቊሳትን ውረድ ደይብን ንህዝባ ወይ ኣህዛባ ብዘዕግብ ደረጃ ብግቡእ ከም ዝቕርብ እንተዘይገይራ፡ ዝቕጽል መገሻ ናይ ምዕብልንኣ ብዘይ ስንቂ ስለ እትኸዶ ዕንቅፋት ድሕሪ ዕንቅፋት ማሕለኻ ድሕሪ ማሕለኻ ስለዘጋጥማ፡ ጽኑዕ ኣብራኽ ዘይብላ ማለት ኣብ ሰንከልከል ስለ እትነብር ኣደዳ ውሽጣውያን ጠለምትን ግዳማውያን ጎበጥትን መዛናባዕቲ ታሪኽን ከምኡ'ውን መደናገርትን ኢዮ ትኸውን።

ሃገራት ስሉስ ዓለም አብዚ ኩነታት እዚ ስለ ዝርከባ ኣብ ሕማምን ደግስን ዝነብራ ውሑዳት ኣይኮናን። ሎሚ ንሃገርና ኤርትራ ኣጋጢሙዎ ካብ ዘሎ ሓደ ሽግር'ውን ካብ ጽፍፍ ታሪኽ ዝውለድ ጽኑዕ ኣብራኽ ስለ ዘይብላ ኢያ። ታሪኽካ ብግቡዕ ክትፈልጦ እንተ ድኣ ክኢልካ ማለት ዝሓለፍካዮ ጉዕዞ ኣሉታውን እውንታውን ተረኽቦታቱ ክትመሃረሉ ዕድል ትረክብ እሞ ካብ ጉድለትካ ትምህርቲ ካብ መንፍዓትካ ክኣ ምህርቲ ስለ እትሓፍስ ሓንቲ ሰላማዊትን ርብሕትን ንህዝባ እተዕግብ ሃገርን ክትህልወካ ትኽእል።

ፍረ መግዛእቲ ዝኹና ከም ኤርትራ ዝኣመሰላ ሃገራት ታሪኽዊ ሰነዳተን ከከም ኣቕራቢኡ ፋሕ ጭንገራሕ ዝበለ ስለዝኹን ግቡእ ትምህርቲ ቀሲመን ጸገማተን ብግቡእ ፈቲሖን ጽኑዕ ኣብራኽ ናይ ሓድነት ከጥርያ ስለዘይክኣላ እንሆ መፍቶ ውሽጣውያን ኩራኩርን ግዳማውያን ገበትትን ኩይነን ኣብ ስማዊ ነጻነት ብባንዲራ ተዓሽዮን ህዝባን እንዳተበደለ ዕንክሊል ክብላ ይነብራ ኣለዎ። ናይ ሓባር ስልጣኔ ከተመዝግብ እንተድኣ ኩንካ ናይ ሓባር ታሪኽዊ ባይታ ክትምድም ክትበቅዕ ኣለካ።

ቅዋም፡ ፓርላማ፡ ባይቶ፡ ኣብያተ ፍርዲ ማለት ሓጋጊ ኣካል፡ ፈራዲ ኣካል፡ ከምኡ ድማ ፈጻሚ ኣካል እቲ ዝዓበዩ ትሕዝቶን ትካላትን እቲ መሰረታዊ ናይ ኣነባባር ሃብቲ ናይ ሓንቲ ሃገርን ምኽኒ ንዝንግዕ ኣይመስለንን። ምኽንያቱ ክኣ ንዕኡ ንቃለስ ስለ ዘለና። እንተኹን ግን ብድብድቡ ቍልቍል ዝኣፉ ንሱ ብምህላዉ ሓንቲ ሃገር ናይ ብሰላም ምንባር ውሕስነት ኣለዎ ማለት ከስምዕ ዮብሉን ። ንሱ እንዳሃለዉን ከሎ ሰላም ዝረሓቕን ወግሑ-ጸብሑ ኣብ ዓጸባን ዕግርግርን ውግእን ወረ-ውግእን ዝነብራ ውሑዳት ኣይኮናን።

እዚ ክውንነት'ዚ ዝሕብረና ነገር እንተድኣ ኣሊዩ ከምቲ ቃልስና ኣብ ሜዳ ብባህርያቱ ሃገራዊ ዲሞክራሲያዊ ከሎ ዲሞክራሲያውነቱ ኣጥፊኡ ኣብ ሃገራዊ ጥራይ ተሓዲሩ ዲክታቶርያዊ ስርዓት ዝወለደ፡ ሕጂ'ውን ኣብ ሰነዳት ጥራይ ተወሲኑ ተግባራውነቱ ከይዳኸም እቶም ንዕኡ ሰራውር ዝኹንዎ ቅድመ ኩነታት ማለት ኩለንተናዊ ታሪኽዊ ተመኩሮና ብዝክኣል መጠን ጥርኑፍ ኩይኑ ኣብ ቃልስና ከም ሕብረ-ብሄረተሰባዊት ሃገር ከርውዮና ብዝኸእል መንገዲ ከም ዘንጸባርቕ ንገብር'ሞ ብኡ ኣቢልና ክኣ ብቕዕ ሃገራዊ ንቕሓት ንውንን።

ኣታ ግደፍና ነዚ ሰይጣን ህግደፍ ዝበሃል ጥራይ ነጥፍኣዮ ዝብሉ ክህልዉ ይኸእሉ ኢዮም፡ ግን ጥራይ ንደርጊ ነጥፍኣዮ ዝብል ኣተሓሳስባ ኣበይ ከም ዘብጽሓና ክኣ ማዕረማዕሪኡ ክዝከር ይግባእ። ሓደ-ሓደ ንምጥቃስ፡- ደቡብ ኣፍሪቃ ቅዋም ነይሩዎ፡ ንኹላቶም ዝጣበቕ ግን ኣይነበረን፡ ዚምባብወ ቅዋም ነይሩዎ፡ ታሪኽ ሮበርት ሙጋብ ግን ዝርሳዕ ኣይኮነን፡ ግብጺ ብዕድሚኣ ዳርጋ ልዕሊ ኹሉ ኣብ ኣፍሪቃ ክንብላ ንኸእል፡ ቅዋም ነይሩዎን ኣለዎን፡ ግን ነቲ ስልጣን ብዓል መን ይቀበልሉ? ናይጃርያ ሃብታም ኢያ ቅዋም'ውን ኣለዎ፡ ግን እዚ ኹሉ

አብኡ ዘሎ ሕድ-ሕድ ኩናት ካበይ መጸ? አብ ኮነጎ'ውን ቅዋም ኣሎ፡ ግን አብ ምንታይ ኩነታት ይርከቡ? እቲ ዝተረፈ ወዘተ... ኢልና ንሕለፎ።

አብ ጎረቤትና ክንመጽእ ግን አብ ኢትዮጵያ ቅዋም ካብ ዝህሉ ትውልድታት ኣቕዲሩ ኣሎ፡ ግን ከመይ ዝኣመሰሉ ስርዓታት ሓሊፎምን ኣለዉን? ቅዋም ዲሞክራሲያዊ እንተድኣ ኩይኑ፡ ብጉንዱ ናይ መሰልን ሰላምን ምዕባላን መብጽዓ ስለ ዝኹነ ንህዝብኻ ይኹን ንኻባኻ ርኢኻም ዝርከቡ ኣህዛብ ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋወሪ መንገዲ ዝጓዱ ክኸውን የብሉን። እስከ ናይ ካልእ ገዲፍና አብዛ ዘለና ደ ኣፍሪቃ እንተኣተኩርና፡ ከምኡዶ ኩይኑ ንረኽቦ? እመብኣር እዚ ቃልስና አብዚ እዋን'ዚ ኪኖ ሰነዳት ዝሓስቡ ንሰነድ ከም ትርጉሙ ዝሰርሕ ዝገብሩ ካብ ታሪኻዊ ክውንነት ዝብገሱ ውፊያት ንቐሓት እምነት እተምብረሎም ምራሕቲ የድልዩ ማለት'ዩ። ንኸውንነት ናይ ታሪኽ ሸለል ብማለት አብ ነብሰ ምክልኻል ዝነብሩ መማህራን ናይ መጻኢት ሃገር ክኹኑ ስለዘይክእሉ ሰነዳዊ መብጽዓታት እኹል ዘይክኸውን ይኸእል ኢዩ።

እዚ ኩሉ ፋሕ ጭንግራሕ ናይ ደምበ ተቓውሞና'ውን ሰነዳት ስለዝተሳእነ ዘይኩነስ፡ ንሰነዳት ኣወሃሂድካ ምእዙዝ ናይ ሰነዳት ክትከውን ዘይምቕባል ኢዩ።

አብ ሜዳ ከለና ደሞክራሲያዊ ሰነዳት ነይሮምና፡ ግን ነቶም ዝነበሩና ሰነዳት ኣወሃሂድና ክንሰርሓሎም ወይ ክንምእዘዘም ስለ ዘይክኣልና ብማህሰይቲ ዝተረፈና የብናን። አብ ዓዲ ደሞክራሲያዊ ሰነድ ተቐሪጹ ነይሩ፡ ግን እዚ ንርእዮ ዘለና ገባቲ ስርዓት ክምእዘዘ ስለዘይደለየ ኣደዳ ሕሰም ኩንና። ሰነድ ትርጉም ክህልዎ እንተድኣ ኩይኑ፡ እቶም ንሰነድ ዝህንድሱ ኣካላት ብተግባር ሂደት ናይቲ ሕብረተሰብ ማለት ፍልልያቱን ተመሳሳልነቱን ልዕሎን ትሕቶን ናይ ኣነባብርኡን ብጥንቃቄ ዝተረድኡ ክኸውን ይግባእ። ብሓፈሽኡ ባህላውን ቊጠባውን ፖለቲካውን መሕበራውን ናይቶም ነታ ሃገር ዘቐሙ ሰብ ብርኪ እኹል መጽናዕቲ ዝተወስዶ ካብ ተጽእኖ ነጻ ብዝኹነ ኣእምሮ ክዳሎ ኣለዎ።

እዚ ኹሉ ዕማማት ግን ብእዋኑ ክትቃለስ ከለኻ አብ ግምት ኣእቲኻ ባይታ ሰሪሕካሉ እንተጸናሕካ ኢዩ'ምበር ዓዲ ምስ ኣተኻ ተብተብ እንተኹይኑ ዕንቅፋት በዚ መጻ ኣይትብሎን ኢኻ። አብ ግዜ ቃልሲ እንተድኣ ሰሪሕካሉ ግን እቲ ተቓላሳይ ህዝቢ ነታ መጻኢት ሃገር እንታይ ከም እትመስል አብ ኣእምሮኡ ተዋህሊሉ ስለዝጸንሕ ብመታለልቲ ብቐሊሉ ክዝራዕ ወይ ክማረኽ ኣይክእልን ኢዩ።

አብ ክውንነትና እንተ ርኢና እዚ ዝተባህለ ብዓንተብኡ ናብ ህዝብና ክዝርጋሕ ዕድልን ኣስተብህሎን ነይሩና እንተዝኸውን ህዝባዊ ሓይሊ ተዋህሊሉን ተዳልዩን መጻንሐ'ሞ ነቲ ቅዋም ከተግብሩ ክብሉ ተመቑሖም ዘለዉ ተጋደልቲ ኣሕዋትና ህዝባዊ ሓይሊ ምተኻላኸለሎም ነይሩ። ብጉንዱ ክኣ እቲ ሰራዊት ስነ-ስርዓት ከም ዝኸበር ክገብር ምኸኣለ። ብኣንጻር እቲ ሰራዊት ነቲ መላኺ ስርዓት ከም ዘገልግል ኩይኑ ህዝባዊ ሓይሊ ባኺኑ ተሪፏ። ህዝቢ ኤርትራ

እንዳሰምዎን እንዳርዳዎን ነቶም ካብ ከርሱ ዝወጹ ደቁ ዝበደሉ ዘይብሎም ንቤት ማእሰርቲ ኣፋኒዉዎም ጥራይ ዘይኮነስ ብድሕሪ'ውን ሃለዎቶም ክፈልጥ ኣብዘይክእሉ ደረጃ በጺሑ።

ኣብዚ ግዜ'ዚ ተቓዋምቲ ሓይልታት ዝተደራረበ ዕማም ከቢዳና ፍሕት ምባል ስኢንና ዳርጋ ኩለትና መን ከምዝሰረሐ ዘይፍለጥ ጽሓይ ዓረበት በረቐት ኣብ ምጽባይ ተሓዲርና እንታይ ጌርና ዘይኮነስ እንታይ ይበሃል ኣሎን እንታይ ተገብረን ክንብል ናብ ጋዜጠኛታት ተቐይርና ኣለና።

እቶም ኣብ ግዳማዊ ዓለም እንርከብ ዘይተኣሰርና ዘይገበርናስ ነቶም ኣብ ውሽጢ ሃገርና ታኣሲሮም ዘለዉ ጥራይ ክገብሩልና ንጽብ ምህላውና ኣዚዩ ዘተሓሳስብ ኢዩ። ኩሉ ዓዓቕሙ እንተዝገብርን ኣዋህሊሉ እንተዝጥቀሙሉን ክንደይ ኮን ምሰለጠ። ነዚኣ ግን እምቢ ኢልና ስለዘለና፡ ጸላእትና ብሕመቕና ኣብዚ ሕጂ በጺሖም ዘለዉ በጺሖም። ሕጂ ክኣ ኣብ ሕመቕና ኮፍ እንተድኣ ኢልና ነቲ ክበጽሖ ዝደልዩ ይምድምድዎ ወይ ቅድመ ኩነት ይፈጥርሉ ስለዘለዉ፡ ኣብ ሓደ ደረጃ ሕጋውነት ከልብሰዎ ከምዝመጣጠሩ ክንዝንግዕ የብልናን።

ሰነዳት ክመሓየሹን ብመሰረቱ'ውን ብሓደስቲ ሰነዳት ክትክኡን ወይ ክቕየሩን ከም ዝኽእሉ ኣብ ግምት እንዳ ኣእተና ክንቃለስ ከምዝግብኣና ካብ ሕጂ ምፍላጥ የድሊ። ኢሳያስ ንዶክቶር ኣብይ ኣረኪበካ ክብል ከሎ፡ ናይ ዕቡዳት ዘረባ ክመስል ይኽእል ኢዩ፡ ግን ንሕና ኣገባብ ቃልሲ እንተጠፈኡና ናቱ ናይ ጥዑያት ናትና ክኣ ናይ ጽሑላት ዘይኮነሉ ምኽንያት የለን።

ብኹሉ መዐቀኒታት ህዝብና ብዓጸቦ ብዕርቃን ብስደት ብድንቀርና ብማእሰርቲ ኮታ በቲ ከሉ ኩይንዎ ዘሎ ከምዚ ሕጂ ዝገብርዎ ዘለዉ ንህዝብና ሃገራውነቱ ከምዝሃስስ ጌሮም ናብ ፖለቲካዊ ምድንጋር ከእትውዎ ይኽእሉ ኢዮም። እዚ ሕጂ ደይ ሰላም ኢዩ ዝድለ እንዳበሉ ዝፍንውዎ ዘለዉ ሚስዮናዊ ወፈራ ዝገብርዎ ዘለዉ ቍጠባዊ ሓልዮት መሰል ምንቅስቓሳትን እኮ ማዕረማዕሪኡ ናይ ሓይሊ መሰነይታ'ውን ይቐራርብሉ ከም ዘለዉ ንርኢ ኣለና። እምብኣር ንፖለቲካዊ ኣእምሮ ዘለዎ ወድ-ሰብ፡ እዚ ምቅይያራት እዚ ኣብ ሓደ ዝተወሰነ መድረኽ ፖለቲካዊ ትርጉም ክህልዎ ይኽእል ኢዩ ዘየብል ምኽንያት ይለን።

ናይ ዶ. ኣብይን ናይ ኢሳያስን ስትራቴጂ ካብ ዘለዎ ንላዕሊ ዝርኣን ዘይርኣን ሰራውር ከምዘለዎ ክንስሕት የብልናን። እዚ ፖለቲካዊ ካርታ'ዚ በወዝቱ ብዓል መን መኪኖም ክንፈልጥ ኣለና። ንሕና ተቓዋምቲ ንበሃል ብኹፍና ነቲ ህዝቢ በዚ ዝገብርዎ ዘለዉ ጸባጦ ኣተዓሻሻዮም ንሃገሩ ክምዝርስዕን ናብ ምድማር ከም ዝዛዙን ኣብ ዝገበርሉ ስዓት ሕጂ ነታ ናይ ብቐዳማይ እዉ ወይ ኣይፋልን ትብል መሰርሒ ክደግምዎ ማኣዲ ናይ ምርጫ (referendum) ቀሪቦም ሕጊ ብሕጊ ኣፍሪሶም ንድልዮቶም ዓለም ለኻዊ ተፈላጥነት ክረኽቡ ከም ዝመጣጠሩ ኣነ ሓደ ካብቲ ዘሰክፈኒ ኢዩ። ኣበሃህላይ ባዕላዊ ክኸውን ይኽእል ኢዩ፡ ንዓይ ግን እቲ መስርሕ ከይሓሰብኩሉ

ዝኸይድ ኩዬኑ ኣይርአየንን። ምኽንያቱ ምርጫታት (referendums) ናይ ሓደ ግዜ ተርእዮ ጥራይ ኣይኩኑን። ንኣብነት ኣብዚ ኣነ ዘለኹዎ ካናዳ'ኪ ናይ ኩብክ (Quebec) ተደጋጊሙ ኢዩ።

ብዛዕባ ማዕቀብ ምልዓል ዘይምልዓል ንዝብሃል ግን ኣብዚ ሕጂ ዝኸይድ ዘሎ መስርሕ ትርጉም ዘለዎ ኩዬኑ ኣይስምዓንን። ምኽንያቱ ከምዚ ንርእዮ ዘለና እንተድኣ ኩሉ ዓይነት ቍጠባዊ ይኹን ማሕበራዊ ዋላ ፖለቲካዊ ምውህሃድ ኣሊዩስ እቲ ማዕቀብ ኣበዩናይ ቦታ ኢዩ ክሰርሕ? ንምልክት ወይ ሲምቦል ካብ ምዃን ሓሊፉ ንኢሳያስ ዝጎድእ ነገር ዮብሉን። እዚ ናይ ማዕቀብ ተዋስኦ'ዚ ምስ'ዚ ኣብ ዘበንና ናይ ቦጎግ ዜና (fake news) ዝበሃል ዘሎ ዝመሳሰል ኢዩ። ከምቲ ምክትል ፕሮፌሰር ኣቪን ወስት ዝበሃል ኣብ ዋሽንተን ዩኒቨርሲቲ ዝምህር ኣብ ሳይሞን ፍሬዘር ዩኒቨርሲቲ ቫንኮቨር ተዓዲሙ ናይ ቦጎግ ዜና (ፊክ ኒውስ) ኣብ ዘበነ ኢንተርኔት ክንነፍዮ ትምህርቲ ዮድሊ ዝበሎ፡ ንመደናገሪ ፈነወ ዜናታት ከነስተብህለሎምን ኣዛሚድና ክንመዝኖምን ከድልዩና ኢዩ።

ኤርትራውያን ካብ ታርኽና ብግቡእ ተማሂርና፡ ብኣፍልጡ እንተድኣ ተቐሊስና ነዚ ኹሉ ዝኸይድ ዘሎ ውሽጣውን ግዳማውን ፖለቲካዊ ኣመንዝራነት ናይ ብዓል ክናናን ምናናን ከም ልምድና ከም እነበርዕኖ ዘጠራጥር ዮብሉን። ምናና (ኢሳያስ) ሞይቱ ኢዩ፡ ክናና ግን ሬሳ ተሰኪሙ ስለዘሎ ሕማቕ ሞት ትጽብዮ ኣለ። ነቶም ኣፈ-ታሪኽ ናይ ክናናን ምናናን ዘይትፈልጡ መንእሰያት ንምሕባር ዝኣክል፡ ክናናን ምናናን ክልተ ኩይኖም ተጣቢቑም ዝተወልዱ ኣሕዋት ኢዮም፡ ምዓልቱ ኣኼሉ ምናና ካብዛ ዓለም ይፍለ'ሞ ክናና ክኣ ሬሳ ሓዉ ተሰኪሙ ሕማቕ ሞት መይቱ ይበሃል። በዚ ምኽንያት'ዚ ክኣ ኣዚዩ ዝተናደደ ረጋማይ ሞት ክናና ሙት ኢሉ ይረገግም።

ሓደ ተምሃራይ ነብኡስ ካልኣይ ብልጫ ወዲኣ ይብሎ'ሞ፡ ክንደይ ኔርኩም? እነተበሎስ፡ ክልተ ኢሉዎ ዝበሃል ዕላል ኣሎ። ንሕና ክኣ ድድሕሪ ከናናን ምናናን ጎተት እንተበልና ዝነፋዕና ከይመስለና ከየዘንግዑና ኣርኪብና ንቐድሞም።

ረድኢ ክፍለ (ባሻይ)